

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถามพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ต ของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คำชี้แจง

ข้อมูลที่ได้รับจากการตอบแบบสอบถามจะนำมาวิเคราะห์เพื่อศึกษาหาพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตของอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พร้อมทั้งปัญหาและอุปสรรค รวมถึงความต้องการในการใช้อินเทอร์เน็ต ผู้ทำการวิจัยจึงขอความร่วมมือจากท่านกรุณาให้ข้อมูลตามความเป็นจริง และข้อมูลของท่านจะนำมาใช้ในการวิเคราะห์แบบภาพรวม โดยไม่แจกแจงการวิเคราะห์เป็นรายบุคคล

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง ที่ท่านเลือก

คำถาม SCREENING (สำหรับผู้สัมภาษณ์)

1. ท่านเคยใช้อินเทอร์เน็ตหรือไม่
 เคย (ต่อคำถามข้อที่ 2) ไม่เคย (ปิดการสัมภาษณ์)
2. ท่านเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่หรือไม่
 เป็น (ต่อคำถามตอนที่ 1) ไม่เป็น (ปิดการสัมภาษณ์)

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์

1. เพศ
 ชาย หญิง
2. อายุ
 ต่ำกว่า 25 ปี 25 - 30 ปี 31 - 40 ปี
 41 - 50 ปี 51 - 60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษา
 ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
4. ท่านมีเครื่องคอมพิวเตอร์และโมเด็มไว้ใช้งานที่บ้านหรือไม่
 มี ไม่มี
5. คณะที่ท่านสังกัดอยู่คือ
6. ท่านใช้คอมพิวเตอร์มานานเท่าใด
 น้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี มากกว่า 2 ปี- 3 ปี มากกว่า 3 ปี

7. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตมานานเท่าใด

- น้อยกว่า 1 ปี 1-2 ปี มากกว่า 2 ปี- 3 ปี มากกว่า 3 ปี

8. ท่านเคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการใช้อินเทอร์เน็ตหรือไม่

- เคย ไม่เคย(ข้ามไปตอบข้อ 9)

ถ้าเคยเคยอบรมจากที่ใด

- หน่วยงานภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เพื่อนสอนให้
 เอกชนภายนอก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อื่นๆ.....

ระยะเวลาในการอบรม

- น้อยกว่า 30 นาที 30 นาที-60 นาที
 61 นาที-4 ชั่วโมง มากกว่า 4 ชั่วโมง

9. ปัจจัยใดต่อไปนี้ที่มีผลต่อท่านในการตัดสินใจใช้บริการอินเทอร์เน็ต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ราคาค่าบริการ
 ความรวดเร็ว
 ความปลอดภัยของข้อมูล
 ความน่าเชื่อถือของระบบ เช่น ระบบใช้งานไม่ได้บ่อย
 ความสะดวกในการใช้งาน เช่น ต่อติดง่าย
 ชื่อเสียงของผู้ให้บริการ
 สื่อโฆษณา
 คนรู้จักแนะนำ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมในการใช้งานอินเทอร์เน็ต

10. เหตุผลที่ท่านใช้อินเทอร์เน็ต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- เพื่อทันโลกทันเหตุการณ์
 เพื่อความบันเทิง
 เพื่อค้นหาหาความรู้
 เพื่อติดต่อสื่อสาร
 เพื่อการเรียนรู้การสอน
 เพื่อการทำงานวิจัย
 อื่นๆ.....

11. บุคคลใดต่อไปนี้ที่มีอิทธิพลต่อการใช้อินเทอร์เน็ต (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- อาจารย์ในคณะหรือภาควิชาที่สังกัดอยู่
 นักศึกษาที่สอน

- เพื่อน
 ครอบครัว
 อื่นๆ.....

12. ระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ตใน 1 สัปดาห์

- น้อยกว่า 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 2-5 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 มากกว่า 5 ชั่วโมง-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
 มากกว่า 10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

13. ช่วงเวลาที่ใช้เป็นประจำ (สามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 07.01 -09.00 น. 09.01 -12.00 น. 12.01 -13.00 น. 13.01 -16.00 น.
 16.01 -20.00 น. 20.01 - 24.00 น. 24.01 - 07.00 น.

14. ท่านใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider) ไດบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- ใช่ ไม่ใช่เพราะ (โปรดระบุ).....

มหาวิทยาลัยหรือองค์กรอื่น

- ใช่ ไม่ใช่เพราะ (โปรดระบุ).....

บริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต อาทิเช่น Loxinfo, KSC, CS เป็นต้น

- ใช่ ไม่ใช่เพราะ (โปรดระบุ).....

15. ท่านใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต (Internet Service Provider) ไคบ่อยที่สุด

- มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยหรือองค์กรอื่น
 บริษัทผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ต อาทิเช่น Loxinfo, KSC, CS เป็นต้น

16. ท่านติดต่อเข้าระบบอินเทอร์เน็ตโดยวิธีไคบ่อยที่สุด

- ติดต่อเข้าระบบอินเทอร์เน็ตภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ติดต่อเข้าระบบอินเทอร์เน็ตภายนอกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

17. ท่านใช้บริการติดต่อรับ-ส่ง E-Mail หรือไม่

- ใช่ ไม่ใช่

ใช้ส่ง E-Mail เพื่อ

- ใช้ติดต่อระหว่างอาจารย์ด้วยกันภายในประเทศ
 ใช้ติดต่อระหว่างอาจารย์ด้วยกันในต่างประเทศ
 ใช้ในการติดต่อระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา
 ใช้ติดต่อระหว่างอาจารย์และข้าราชการหรือลูกจ้างภายในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 ใช้ติดต่อกับบุคคลทั่วไปภายนอกมหาวิทยาลัยเชียงใหม่(อาทิเช่นญาติพี่น้อง, เพื่อน, หน่วยงานภายนอก เป็นต้น)
 ใช้ติดต่ออื่นๆ ระบุ

18. ท่านใช้ติดตามข้อมูลข่าวสารหรือไม่

ใช่

ไม่ใช่

ใช้ติดตามข่าว

ข่าวประจำวันทั่วไป อาทิเช่น ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา เป็นต้น

ข่าวที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพ

ข่าวอื่นๆ ระบุ

19. ท่านใช้ร่วมแสดงความคิดเห็นในกลุ่มสนทนา (Chat Room) หรือไม่

ใช่

ไม่ใช่

ใช้สนทนา

สนทนาในกลุ่มเศรษฐกิจ

สนทนาในกลุ่มการเมือง

สนทนาในกลุ่มวิชาการ

สนทนาในกลุ่มบันเทิงต่างๆ

สนทนา ในกลุ่มอื่นๆ ระบุ.....

20. ท่านเคยสั่งซื้อสินค้าประเภทใดจากทางอินเทอร์เน็ต (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

เคย

ไม่เคย

ท่านสั่งซื้อสินค้า

หนังสือ

คอมพิวเตอร์/ฮาร์ดแวร์/ซอฟต์แวร์

แผ่นซีดี / เทปเพลง

เสื้อผ้า / เครื่องประดับ

อื่น ๆ ระบุ

21. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตค้นคว้าสำหรับทำงานวิจัยหรือไม่อย่างไร (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ใช่

ไม่ใช่

ใช้ค้นคว้า

ค้นคว้าผ่านฐานข้อมูลภายในประเทศเช่น ห้องสมุดภายในประเทศ

ค้นคว้าผ่านฐานข้อมูลต่างประเทศที่ไม่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการขอข้อมูล

ค้นคว้าผ่านฐานข้อมูลต่างประเทศที่ต้องเสียค่าธรรมเนียมการขอข้อมูล

อื่นๆ ระบุ

22. ท่านนำมาใช้ในการเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ตหรือไม่ (เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ใช่

ไม่ใช่

ใช้ในการเรียนการสอน

ทำสื่อการสอนในระบบอินเทอร์เน็ต เช่น ออกแบบเว็บเพจ

เปิดโอกาสให้นักศึกษา ซักถามข้อสงสัยในการเรียนผ่านทางอินเทอร์เน็ต

ให้นักศึกษาส่งงานทางอินเทอร์เน็ต

ค้นคว้าหาข้อมูลนำมาช่วยในการเรียนการสอน

อื่นๆ ระบุ

23. นอกเหนือจากข้อ 18-23 ท่านนำอินเทอร์เน็ตมาใช้ด้านใดบ้าง(เลือกตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ไม่มีการใช้ด้านอื่น
- เพื่อพูดคุยผ่านระบบอินเทอร์เน็ต (Internet Phone)
- เพื่อทำธุรกิจ
- เพื่อดูข้อมูลทั่วไปใน Web Site
- อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรค ความต้องการในการใช้งานอินเทอร์เน็ต

24. ปัญหาและอุปสรรคที่พบในการใช้งานอินเทอร์เน็ตคือ (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ระบบเครือข่ายมีปัญหาบ่อย เช่น ช้า, เสีย, สายหลุด
- เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่เพียงพอกับจำนวนอาจารย์
- เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่มีอุปกรณ์ต่อพ่วงที่ต้องใช้ เช่น Printer, CD-ROM Drive, ระบบเสียง
- เครื่องคอมพิวเตอร์มีประสิทธิภาพต่ำ
- การจำกัด Website ที่ใช้
- การจำกัด ระยะเวลาในการให้บริการ
- การให้คำแนะนำของเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ
- ไม่ได้ใช้งานเป็นประจำทำให้ลืมวิธีการใช้งาน
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

25. ความต้องการในการใช้งานอินเทอร์เน็ต คือ... (ระบุได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ต้องการการอบรมการใช้งาน เช่น การสืบค้นข้อมูล, การรับ-ส่ง E-mail
- ต้องการการอบรมการใช้โปรแกรมการสร้าง Website เช่น Front Page, HTML, Java เป็นต้น
- ต้องการให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่สนับสนุนหรือมีนโยบายให้นำระบบอินเทอร์เน็ตไปใช้ในการเรียนการสอน
- ต้องการให้มี INTRANET* ในมหาวิทยาลัย
- ต้องการให้มีหมายเลขโทรศัพท์เฉพาะของอาจารย์ในการเชื่อมต่อ
- ต้องการให้มีการจัดสรรเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับใช้งานระบบอินเทอร์เน็ตให้เพียงพอต่อจำนวนอาจารย์ในแต่ละสาขาวิชา
- ต้องการให้พัฒนาระบบเครือข่ายให้มีความเร็วมากยิ่งขึ้น
- ต้องการให้แยกเครือข่ายของอาจารย์และนักศึกษาออกจากกันเพื่อความรวดเร็ว
- ต้องการให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่จัดห้องคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตบริการ 24 ชั่วโมงสำหรับอาจารย์
- ต้องการให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีหน่วยงานสนับสนุนการสร้าง Web Site ของอาจารย์เพื่อช่วยในการเรียนการสอนผ่านระบบอินเทอร์เน็ต
- ต้องการมี ACCOUNT สำหรับการ LOGIN นอกเหนือเวลาราชการ
- ต้องการให้เชื่อมระบบฐานข้อมูลของห้องสมุดเข้ากับ Web Site ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่เพื่อที่อาจารย์จะค้นคว้าหาหนังสือในห้องสมุดของมหาวิทยาลัยผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้
- อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

* INTRANET หมายถึง ระบบเครือข่ายในองค์กรที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารและเผยแพร่ข้อมูลผ่านเครือข่ายขององค์กร โดยนำรูปแบบของอินเทอร์เน็ตมาใช้ ซึ่งสามารถจัดทำบริการต่างๆ ได้เหมือนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ภาคผนวก ข
วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษา
ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9
(พ.ศ. 2545 - 2549)

วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษา

ตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9

(พ.ศ. 2545 – 2549)

1. บทนำ

ทบวงมหาวิทยาลัยมีภารกิจหลักในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาอุดมศึกษา ประกอบด้วย แผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี และแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ตามช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระยะ 5 ปี ด้วยมุ่งหวังให้การวางแผนพัฒนาการศึกษากลายเป็นการวางแผนเชิงรุก ที่ทันการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ในปี 2542 ทบวงมหาวิทยาลัยได้ปรับแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2533-2547) โดยกำหนด เป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาในระยะเวลา 15 ปี ระหว่างปี 2543 - 2557 เพื่อใช้เป็นเป้าหมายประกอบการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 และ 10 ต่อไป

การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) เป็นการวางแผนในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปจากการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาฉบับก่อนๆ อันเนื่องมาจากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ในการกำหนดนโยบายและการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ ดังนั้น การวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา จึงเป็นการวางแผนในระบบเปิดที่จัดให้มีการระดมความคิดและรับฟังความเห็นของประชาชนอย่างกว้างขวาง ซึ่งไม่เคยปรากฏมาก่อนในอดีต

1.1 กระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)

ทบวงมหาวิทยาลัย โดยคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ได้กำหนดขั้นตอนการวางแผนในระบบเปิด โดยให้ประชาชนทุกภาคทุกระดับมีส่วนร่วมในการวางแผน ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

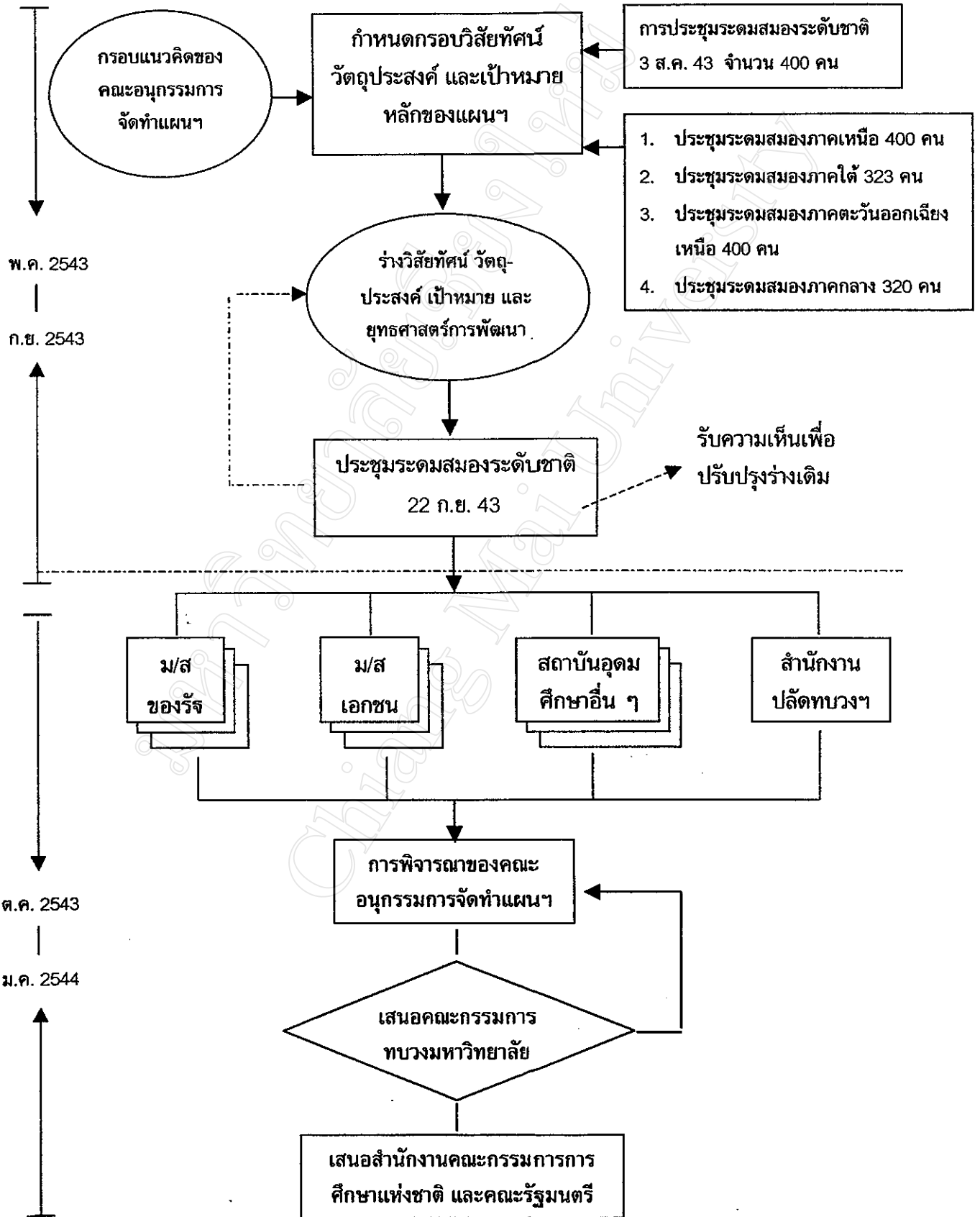
1) **ขั้นการกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของแผน** ดำเนินการ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2543 - กันยายน 2543 ประกอบด้วยการจัดประชุมระดมสมองระดับชาติ และการประชุมระดมสมองระดับภาค 4 ครั้ง ได้แก่

- ◆ การประชุมระดมสมองระดับชาติ ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 3 สิงหาคม 2543 จัดที่กรุงเทพมหานคร มีผู้ร่วมประชุม 400 คน
- ◆ การประชุมระดมสมองภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม 2542 จัดที่จังหวัดขอนแก่น โดยมหาวิทยาลัยขอนแก่น มีผู้ร่วมประชุม 400 คน
- ◆ การประชุมระดมสมองภาคเหนือ เมื่อวันที่ 27-28 สิงหาคม 2543 จัดที่จังหวัดเชียงใหม่ โดยมหาวิทยาลัยแม่โจ้ มีผู้ร่วมประชุม 350 คน
- ◆ การประชุมระดมสมองภาคกลาง ภาคตะวันตก และภาคตะวันออก เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2543 จัดที่จังหวัดเพชรบุรี โดยมหาวิทยาลัยศิลปากร มีผู้ร่วมประชุม 320 คน
- ◆ การประชุมระดมสมองภาคใต้ เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2543 จัดที่จังหวัดสงขลา โดยมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ มีผู้ร่วมประชุม 323 คน
- ◆ การประชุมสัมมนาเนื่องในวันสถาปนาทบวงมหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 22 กันยายน 2543 จัดที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นการประชุมระดับชาติ เพื่อสรุปวิสัยทัศน์ เป้าหมายและยุทธศาสตร์หลัก ในการพัฒนาอุดมศึกษา มีผู้ร่วมประชุมประมาณ 650 คน

2) **ขั้นการยกร่างรายละเอียดของแผน** ทบวงมหาวิทยาลัยจัดตั้งวิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 ให้แก่มหาวิทยาลัย/สถาบันทุกแห่ง เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถาบันให้สอดคล้องสนองตอบต่อวิสัยทัศน์การพัฒนาที่ร่วมกันกำหนด เป็นการแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศ มหาวิทยาลัย/สถาบันจะส่งแผนยุทธศาสตร์ของสถาบันให้ทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อพิจารณาและบูรณาการให้เป็นร่างแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) โดยคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)

3) **ขั้นการอนุมัติแผน** คณะอนุกรรมการจัดทำแผนฯ จะนำเสนอคณะกรรมการทบวงมหาวิทยาลัยเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบก่อนเสนอคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีต่อไป

แผนภูมิกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

1.2 หลักการสำคัญในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549)

1.2.1 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนที่สอดคล้องสนองตอบต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และนโยบายของรัฐบาล

1.2.2 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนปฏิรูปอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยนำหลักการและแนวปฏิบัติในการพัฒนาอุดมศึกษาที่ปรากฏมากำหนดเป็นกรอบนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาให้สมบูรณ์

1.2.3 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนที่ก่อให้เกิดการวางแผนที่ดีของสถาบันอุดมศึกษา มีการบริหารแผนและการติดตามประเมินผลแผนที่มีประสิทธิภาพ

1.2.4 แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 9 จะเป็นแผนที่สอดคล้องกับหลักการของมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มหาวิทยาลัย/สถาบันทุกแห่งมีระบบการบริหารที่คล่องตัว มีอิสระสมบูรณ์

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมอุดมศึกษา

จากกระแสการปฏิรูปอุดมศึกษาที่ปรากฏทั่วโลกต่างมุ่งปรับบทบาทและภารกิจของการอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเศรษฐกิจ สังคม การเมือง เทคโนโลยี นอกจากนี้ยังมุ่งให้อุดมศึกษาสามารถรองรับความต้องการทางการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำลังทวีจำนวนเพิ่มมากขึ้น การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมครั้งนี้ได้เลือกสรรเฉพาะที่เป็นปัจจัยสำคัญและมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยตรง ซึ่งอาจจะเป็นผลกระทบทั้งเชิงบวกและเชิงลบ โดยมีประเด็นสำคัญดังนี้

2.1 กระแสโลกาภิวัตน์

สภาวะการณ์ที่โลกไร้พรมแดนไม่ว่าจะวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐกิจ สังคมหรือการเข้าถึงองค์ความรู้ได้ถูกกำหนดให้เป็นกติกาของสังคมโลกปัจจุบันและกำลังทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในอนาคต ดังนั้น ทุกประเทศจึงถูกกำหนดบทบาทให้มีการแข่งขันในตลาดโลกทั้ง ๆ ที่มีศักยภาพแตกต่างกัน แต่มีอาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวโน้มที่ดีหรือไม่ดี ปัจจัยสำคัญมีดังนี้

2.1.1 การเปิดเสรีทางการศึกษา เมื่อการศึกษาถูกกำหนดให้เป็นอีกประเภทหนึ่งของอุตสาหกรรมบริการ ดังนั้น ประเทศต่าง ๆ จะต้องเปิดเสรีทางการศึกษา ซึ่งหมายความว่าสถาบันการศึกษาของประเทศหนึ่งสามารถขยายบริการในอีกประเทศหนึ่งได้โดยไม่มีกีดกัน

2.1.2 ศักยภาพการสื่อสารโทรคมนาคม การขยายศักยภาพของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ประกอบกับการสื่อสารโทรคมนาคมที่ได้รับการพัฒนาเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและมีราคาถูกลง ทำให้ระยะทางมิใช่ปัญหาในการติดต่อสื่อสารกันอีกต่อไป เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นการปฏิวัติวิธีการเรียนรู้ของมนุษย์ยุคปัจจุบันและอนาคต ทำให้เกิดการศึกษารั้วพรมแดน

2.1.3 ความรู้คือทรัพยากรสำคัญของประเทศ ความได้เปรียบทางเศรษฐกิจของประเทศทุกวันนี้เกี่ยวข้องกับความสามารถของประเทศในการแสวงหาและประยุกต์ใช้ความรู้ในกระบวนการผลิตทางเศรษฐกิจ ความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบไม่ได้ขึ้นอยู่กับการมีทรัพยากรธรรมชาติมากกว่าหรือการมีค่าจ้างแรงงานราคาถูก แต่จะมาจากความสามารถในการใช้ความรู้ของตนเองในกระบวนการพัฒนาประเทศ

2.2 ประชากร

2.2.1 ประชากรของประเทศ ผลจากการคาดประมาณประชากรของประเทศไทยระหว่าง พ.ศ. 2542-2559 พบว่า จำนวนประชากรของประเทศยังมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้น แต่อัตราการเพิ่มของประชากรค่อย ๆ ลดลง จำนวนเกิดมีแนวโน้มที่ลดลงแต่จำนวนตายมีแนวโน้มที่สูงขึ้น นอกจากนั้น โครงสร้างอายุและเพศของประชากรจะค่อย ๆ เปลี่ยน จากการมีประชากรวัยเด็กมากกลายเป็นประชากรวัยเด็กลดลง ประชากรวัยสูงอายุก่อ ๆ มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น โดยที่ในปี 2542 มีประชากรไทยประมาณ 61.6 ล้านคน จะเพิ่มขึ้นเป็น 70 ล้านคนในปี 2560 สัดส่วนประชากรวัย 60 ปีขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจาก 5.6 ล้านคน ในปี 2542 เป็น 10.5 ล้านคน ในปี 2549

2.2.2 ประชากรวัยอุดมศึกษา ประชากรวัย 18-24 ปี จะมีแนวโน้มลดลงจากประมาณ 7.9 ล้านคนในปี 2542 เป็น 6.7 ล้านคนในปี 2550 ดังตารางต่อไปนี้

หน่วย : ล้านคน

ปี พ.ศ.	2542	2544	2546	2548	2550
วัย 18-24 ปี	7.905	7.726	7.422	7.049	6.768

ที่มา : ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อการพัฒนาคน (ศปพค.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

2.3 สภาวะทางเศรษฐกิจของประเทศ

2.3.1 แนวโน้มผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)

ปี พ.ศ.	2535	2536	2537	2538	2539	2540	2541	2542	2543	2544
GDP	2,620	3,130	3,499	4,099	4,684	5,302	5,076	5,002	5,137	5,522

ที่มา: งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2535 - 2544
สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

2.3.2 ภาระหนี้ต่างประเทศ ในช่วงปี 2540 - 2546 ประมาณการสถานะหนี้ต่างประเทศมีจำนวนยอดหนี้เงินกู้ต่างประเทศเพิ่มขึ้นจาก 17,014 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 45,848 ล้านดอลลาร์สหรัฐหรือเพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่าและภาระการชำระหนี้คืนเงินกู้เพิ่มขึ้นจาก 1,713 ล้านดอลลาร์สหรัฐ เป็น 7,321 ล้านดอลลาร์สหรัฐ ในช่วงเวลาเดียวกัน ดังตารางต่อไปนี้

หน่วย: ล้านดอลลาร์สหรัฐ

	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
ยอดหนี้	17,014.2	18,147.3	22,745.2	30,081.36	36,177.76	41,237.68	45,848.24
ภาระหนี้	1,713.7	2,036.3	2,518.1	4,467.52	4,940.22	6,665.02	7,321.83

ที่มา: ปี 2540-2542 สำนักบริหารหนี้สาธารณะ
ปี 2543-2546 กองนโยบายเงินกู้ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง

2.3.3 แนวโน้มงบประมาณอุดมศึกษา งบประมาณการศึกษา และงบประมาณแผ่นดิน

หน่วย: พันล้านบาท

	2534	2536	2538	2540	2542	2543	2544
งบประมาณอุดมศึกษา	12.214	19.658	27.052	39.758	37.242	36.154	34.270
ร้อยละของงบประมาณการศึกษา	16.316	18.190	19.993	18.379	17.852	16.277	15.296
ร้อยละของงบประมาณแผ่นดิน	3.152	3.510	3.783	4.040	4.514	4.204	3.766

ที่มา: งบประมาณโดยสังเขป ประจำปีงบประมาณ 2534-44
สำนักงบประมาณ สำนักนายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ งบประมาณอุดมศึกษา หมายถึง งบของมหาวิทยาลัยรวมงบแผนงานสาธารณศึกษา
งบของสถาบันราชภัฏ และงบของสถาบันเทคโนโลยีราชมงคลเฉพาะระดับอุดมศึกษา
เฉพาะปี 2542-2544 รวมงบของมหาวิทยาลัยสงฆ์ 2 แห่งด้วย

2.4 ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม

2.4.1 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ได้กำหนดให้ ประชาชนมีสิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารสาธารณะ และมีเสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นผ่านการพูด การเขียน การพิมพ์ และการสื่อความหมายโดยวิธีการอื่นที่ชอบด้วยกฎหมาย โดยเฉพาะในเรื่องคลื่นความถี่ที่ใช้ในการส่งวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และวิทยุโทรคมนาคม ถือเป็นทรัพยากรสื่อสารของชาติ เพื่อประโยชน์สาธารณะ ในการจัดสรรต้องคำนึงถึงประโยชน์สูงสุดของประชาชนในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น ทั้งในด้านการศึกษา วัฒนธรรม ความมั่นคงของรัฐ และประโยชน์สาธารณะอื่น รวมทั้งการแข่งขัน โดยเสรีอย่างเป็นธรรม (มาตรา 40) การกระจายระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการตลอดทั้งโครงสร้างพื้นฐานสารสนเทศในท้องถิ่นให้ทั่วถึงและเท่าเทียมทั่วประเทศ (มาตรา 78) การมีสิทธิในการรับการศึกษาอบรมขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย (มาตรา 43) นอกจากนี้ ยังได้กำหนดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ เพื่อปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม (มาตรา 81)

จากสาระดังกล่าวในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ทำให้สื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม เข้ามามีบทบาทอย่างสำคัญร่วมกับการจัดการศึกษาของประเทศในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้เป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาคนและสังคมไทย ดังนั้น เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2542 คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ความเห็นชอบแผนพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม เพื่อการพัฒนาคนและสังคม (พ.ศ. 2542 - 2551) ตามที่คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ โดยแผนดังกล่าวจัดเป็นแผนแม่บทเพื่อการพัฒนาสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ และโทรคมนาคม เพื่อการพัฒนาคนและสังคม ซึ่งมีความเชื่อมโยงและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องในการจัดตั้งสถาบันเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาแห่งชาติ 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และ พระราชบัญญัติองค์กรจัดสรรคลื่นความถี่และกำกับการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการ โทรคมนาคม พ.ศ. 2543 ตามลำดับ

2.4.2 พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดสาระสำคัญว่า บุคคลมีสิทธิและความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา การจัดการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับปวงชน ในการจัดให้ยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ โดยการจัดการศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวาง

และหลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรัฐส่งเสริมให้มีแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบในชุมชน ผลที่เกิดขึ้นที่สำคัญ ได้แก่ การจัดตั้งกระทรวงการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เพื่อกำกับดูแลกิจการด้านการศึกษา ศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม เพียงกระทรวงเดียว และให้มีคณะกรรมการอุดมศึกษาทำหน้าที่กำกับดูแลกิจการด้าน อุดมศึกษาเพื่อให้เกิดเอกภาพ

2.5 ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.5.1 จากความเปลี่ยนแปลงทางสังคมทำให้ความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้นจากกลุ่มเป้าหมายปกติ ได้แก่ ผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ทั้งความต้องการในการพัฒนาทักษะการประกอบอาชีพ ความต้องการเพียงวุฒิการศึกษาระดับปริญญา และความต้องการในการแสวงหาความรู้ อันเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตลอดชีวิต แต่จำนวนความต้องการการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สามารถประมาณการได้จากพิจารณาจากผู้สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี ที่รัฐจัดให้โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย ดังนี้

หน่วย: พันคน

ปี	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ประมาณการผู้จบ ม.6	366	390	394	384	388	409
ประมาณการผู้จบ ปวช.3	307	341	358	351	351	367
รวม	673	731	752	735	739	776

ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อการพัฒนาคน (ศปพค.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

2.5.2 ประมาณการจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา และเทียบเท่าซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ต้องจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษารองรับ ทั้งในด้านการศึกษาต่อเนื่องในระดับปริญญาตรี หรือการฝึกอบรมทักษะเพิ่มเติม มีดังต่อไปนี้

หน่วย: พันคน

ปี	2544	2545	2546	2547	2548	2549
ประมาณการผู้สำเร็จ อนุปริญญาและเทียบเท่า	189	199	210	220	233	245

ที่มา: ศูนย์ปฏิบัติการแห่งชาติเพื่อการพัฒนาคน (ศปพค.)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

2.6 สถานะการณ์ปัจจุบันของอุดมศึกษา

2.6.1 จุดแข็ง

ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน รวมทั้งหน่วยงานของรัฐอื่น ๆ มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากกว่า 635 แห่งทั่วประเทศ อีกทั้งภาคเอกชนมีความแข็งแกร่งร่วมรับภาระอุดมศึกษาได้มากขึ้น สถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งสามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกับอุดมศึกษาระดับสากล ดังนั้น จุดแข็งที่สำคัญของอุดมศึกษาไทยจึงน่าจะอยู่ที่ศักยภาพในเชิงปริมาณที่สามารถขยายภารกิจรองรับความต้องการจำนวนมากโดยเปิดโอกาสให้แก่ประชากรกว่า 1.6 ล้านคน หรือประมาณร้อยละ 20 ของประชากรวัย 18 - 24 ปี (ปี 2542)

2.6.2 จุดอ่อน

ปัจจุบันอุดมศึกษาไทยกำลังประสบภาวะวิกฤตทั้งด้านคุณภาพและประสิทธิภาพ อีกทั้งยังไม่สามารถทำหน้าที่กลไกระดับสมองในการแก้ไขปัญหาวิกฤตของชาติได้ตามบทบาทหน้าที่อันควรจะเป็น อุดมศึกษายังสร้างปัญญาไม่ลึก เน้นเพียงการท่องจำจากการถ่ายทอดและการสอน แม้จะมีบัณฑิตเพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากแต่มีนักคิดเกิดขึ้นน้อย ในสังคมปัจจุบันอุดมศึกษาขาดเอกภาพในเชิงนโยบายและการบริหารจัดการ อุดมศึกษายังกระจุกตัวอยู่ในกรุงเทพฯ สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ยังมุ่งเน้นการสอน ละเลยการวิจัยเพื่อเสริมสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เกิดปัญหาการขาดแคลนอาจารย์ที่มีคุณภาพ โดยเฉพาะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การร่วมมือกับภาคอุตสาหกรรมยังมีอยู่อย่างจำกัด โดยสรุปแล้วจุดอ่อนที่สำคัญของอุดมศึกษาจะเกี่ยวข้องกับประเด็นเชิงคุณภาพ ทั้งคุณภาพของหลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน ขาดแคลนอาจารย์ และขาดการวิจัยอย่างจริงจัง

2.6.3 โอกาส

สังคมให้ความสำคัญกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการลงทุนสำหรับเยาวชนที่คุ้มค่า ผู้ปกครองพยายามสนับสนุนส่งเสริมให้บุตรธิดาศึกษาต่อจนถึงระดับอุดมศึกษา การปฏิวัติทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่ถูกนำมาประยุกต์ใช้ในสถาบันอุดมศึกษาเป็นโอกาสให้อุดมศึกษาสามารถพัฒนาตนเองได้รวดเร็วกว่าอดีต สังคมและชุมชนให้ความสำคัญต่อสถาบันอุดมศึกษา มีความช่วยเหลือเกื้อกูลประสานงานเพื่อรับผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ช่วยเสริมสร้างกลไกในการพัฒนาอุดมศึกษา ทั้งในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล การประกันคุณภาพ และการกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปสู่สถาบัน การขยายตัวของภาคเอกชนที่เข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาทั้งในระดับปริญญาและต่ำกว่าปริญญาตรี สิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนสร้างโอกาสให้เกิดการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้มากขึ้น

2.6.4 ภัยคุกคาม

ในสภาวะปัจจุบันจะพบว่า ภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจของประเทศที่ส่งผลให้เกิดการปรับลดงบประมาณ โดยเฉพาะงบประมาณด้านอุดมศึกษา จะส่งผลกระทบต่อเสถียรภาพทางการเงินของสถาบันอุดมศึกษา โดยอาจมีการเพิ่มอัตราค่าธรรมเนียมหรือค่าหน่วยกิตจนก่อให้เกิดความเดือนร้อนของประชาชนและผู้ปกครอง สังคมให้ความสำคัญกับ “ปริญญา” มากกว่าความรู้ ทักษะ และสติปัญญาที่เกิดจากการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษา การเปิดเสรีทางการศึกษาที่ทุกประเทศทั่วโลกมีสิทธิในการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศต่าง ๆ ทั้งการจัดการศึกษาทางไกลและทางไกล อาจเป็นภัยคุกคามต่อสถาบันอุดมศึกษาของไทยหากไม่สามารถปรับตัวด้วยกระดึบคุณภาพหรือพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่มั่นคง

3. วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษา

วิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษาได้จากการประมวลความเห็นและข้อเสนอแนะของประชาชน ผู้ร่วมประชุมระดมสมองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ซึ่งเป็นสิ่งสะท้อนให้เห็นความต้องการของประชาชนที่ประสงค์จะให้สถาบันอุดมศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและชุมชนที่ต้องพัฒนาควบคู่กันไปทั้งในบทบาทการชี้นำ การร่วมมือพัฒนา และการพึ่งพาอาศัยกัน

การพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) จึงเป็นการปรับฐานความคิดหรือกระบวนทัศน์โดยให้คน ชุมชน และสังคม เป็นแกนหลักของการพัฒนา แล้วปรับระบบอุดมศึกษาให้มีการพัฒนาเป็นหลักเพื่อสนองต่อความต้องการดังกล่าว ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาคนให้เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ร่วมในสังคมอย่างมีความสุข สร้างองค์ความรู้ให้เป็นที่พึ่งพาได้ รวมทั้งสร้างให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

ดังนั้น จุดมุ่งหมายสูงสุดของการพัฒนาอุดมศึกษา คือ การทำให้เกิด การพัฒนาที่ยั่งยืน และความอยู่ดีมีสุขของคนไทย เป็นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึดคนและชุมชนเป็นศูนย์กลาง มีคุณภาพทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ให้คนไทยก้าวทันโลก สามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ความเป็นไทย

จากหลักการดังกล่าว การพัฒนาอุดมศึกษาจึงมีความมุ่งหมายที่จะพัฒนาอุดมศึกษาทั้งระบบให้ประกอบด้วย สถาบันการศึกษาระดับสูงที่มีคุณภาพสามารถผลิตและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับกลางและระดับสูงที่มีคุณภาพทัดเทียมนานาชาติ เป็นแหล่งรวมของผู้ทรงคุณวุฒิ สามารถชี้นำและผลักดันการพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจที่ตั้งอยู่บนฐานองค์ความรู้ (Knowledge based economy) มากยิ่งขึ้น เพื่อสร้างเศรษฐกิจ ความมั่งคั่ง ความเป็นดีอยู่ดี ของคน

และชุมชน การที่จะพัฒนาไปสู่จุดนั้นได้ ระบบอุดมศึกษาไทยจะต้องนำสังคมและชุมชนไปสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ (Knowledge based society) ที่บุคคลในชาติมีความเชื่อ ความผูกพัน และยอมรับว่า บุคคลจำเป็นต้องผ่านกระบวนการศึกษา ฝึกหัด และการฝึกอบรม ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อมุ่งไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต อันจะเป็นปัจจัยสำคัญของการสร้างฐานกำลังคนให้มีจำนวนและคุณภาพที่เหมาะสมและพอเพียง สังคมแห่งการเรียนรู้จึงเป็นสังคมที่พัฒนาให้คนคิดเป็น ทำเป็น มีนวัตกรรม ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ถือว่าเป็นต้นทุนทางปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม มีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี

ดังนั้น จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์สำหรับการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ไว้ดังนี้

1. สถาบันอุดมศึกษาผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความเป็นผู้นำ มีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเอง มีความคิดและวิจารณญาณ มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีวินัย มีความรับผิดชอบ นำไปสู่การพัฒนาประเทศได้
2. อุดมศึกษาไทยเป็นการศึกษาของปวงชน กระจายโอกาสสู่ปวงชนทุกระดับ ทุกอาชีพให้สามารถเข้าศึกษาในหลักสูตรทั้งเพื่อรับปริญญาและไม่รับปริญญา จากการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. อุดมศึกษาไทยมีเอกภาพเชิงนโยบายและมาตรฐาน สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญาเป็นนิติบุคคล สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถตรวจสอบได้ ภายใต้อาณัติการประกันคุณภาพภายในที่เหมาะสม และสามารถพัฒนาระดับให้ทัดเทียมกับสากลได้
4. สถาบันอุดมศึกษาระดับปริญญา มีพันธกิจในการให้การศึกษาชั้นสูงทางวิชาการและวิชาชีพ จัดฝึกอบรม และพัฒนาทักษะที่เป็นความต้องการในการพัฒนาท้องถิ่น ชุมชน และประเทศชาติ มีการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม พัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี จัดบริการ วิชาการ และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

4. วัตถุประสงค์ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา

4.1 วัตถุประสงค์หลัก

เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามวิสัยทัศน์การพัฒนาอุดมศึกษา จึงกำหนด วัตถุประสงค์หลักของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ไว้ ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อสร้างคนไทยให้มีคุณภาพทั้งในด้านวิชาการและวิชาชีพ มีความรู้และทักษะที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ชุมชน และท้องถิ่น มีสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย มีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สามารถเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเองตลอดชีวิต มีปริมาณและคุณภาพเพียงพอในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 2) เพื่อสร้างสรรคองค์ความรู้และภูมิปัญญาไทย มีการศึกษาวิจัยและนวัตกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ ชุมชน และท้องถิ่น สร้างเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ช่วยแก้ไขปัญหาวิกฤตของชาติ และส่งเสริมบทบาทของประเทศในประชาคมโลก
- 3) เพื่อสร้างรากฐานการพัฒนาให้เกิดความมั่นคงของชุมชน และท้องถิ่นให้มีความรับผิดชอบตนเอง สามารถพึ่งพาตนเองได้ รู้ทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและมีการศึกษาที่พอเพียง
- 4) เพื่อปรับปรุงระบบบริหารและการจัดการอุดมศึกษาทั้งในระดับรัฐบาลและระดับสถาบันให้มีความอิสระคล่องตัว เกิดประสิทธิภาพและคุณภาพทันต่อความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และเทคโนโลยี โดยให้ภาคเอกชน ชุมชน และสังคมมีส่วนร่วมรับผิดชอบ อุดมศึกษาเพิ่มมากขึ้น

4.2 เป้าหมายหลักของการพัฒนาอุดมศึกษา

4.2.1 เป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาที่สอดคล้องกับกรอบทิศทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

- (1) มุ่งให้เกิดสังคมไทยที่พึงประสงค์เข้มแข็งและมีคุณภาพ 3 ด้าน คือ สังคมคุณภาพ มีคนเก่งและคนดี มีวินัย มีคุณธรรม มีการเมืองการปกครองที่โปร่งใสยุติธรรม สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ มีคนที่คิดเป็นทำเป็น มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ สืบสานวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น สังคมสมานฉันท์และเอื้ออาทรต่อกัน ดำรงไว้ซึ่งคุณธรรมและคุณค่าของสังคมไทยที่พึงพาเกื้อกูลกัน พัฒนาเครือข่ายชุมชนที่เข้มแข็ง
- (2) มุ่งพัฒนาประเทศที่มีรากฐานที่เข้มแข็ง มีการกระจายผลประโยชน์ได้อย่างทั่วถึง สามารถแก้ไขปัญหาความยากจนและกระจายรายได้ รวมทั้งเพิ่มความสามารถและโอกาสในการพึ่งพาตนเอง พร้อมทั้งยกระดับรายได้และคุณภาพชีวิตของคนส่วนใหญ่ของประเทศ

4.2.2 เป้าหมายการพัฒนาอุดมศึกษาตามแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

4.2.2.1 เป้าหมายหลัก

ในการพัฒนาอุดมศึกษาให้เป็นที่ไปตามกรอบเป้าหมายการพัฒนาประเทศ และวัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ทั้ง 4 ประการ จึงกำหนดเป้าหมายหลักของการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถาบันอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

- (1) มุ่งปรับเปลี่ยนกระบวนการพัฒนาอุดมศึกษา ไปสู่การพัฒนาในเชิงคุณภาพ มุ่งลดความสูญเปล่าทางการศึกษา เพื่อให้เกิดการขยายตัวในเชิงปริมาณจากทรัพยากรที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นหลัก
- (2) มุ่งส่งเสริมสนับสนุน ความรับผิดชอบการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาไปสู่ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น
- (3) มุ่งกระจายโอกาสการได้รับการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้กว้างขวางทั่วถึง มีใจเฉพาะกลุ่มผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐานเท่านั้น แต่ต้องรวมถึงกำลังแรงงานปัจจุบัน ทั้งในและนอกสถานประกอบการ
- (4) มุ่งปรับบทบาทและพันธกิจของอุดมศึกษาโดยนำชุมชน ท้องถิ่น และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาร่วมวางรากฐานกรอบแนวคิดในการพัฒนาอุดมศึกษา
- (5) มุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีเอกภาพเชิงนโยบายและมาตรฐานการศึกษา มีความรับผิดชอบต่อสังคมสามารถตรวจสอบได้
- (6) มุ่งพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาให้มีความหลากหลายในการปฏิบัติภารกิจตามนโยบาย ทั้งที่มุ่งพัฒนาไปสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ เพื่อการแข่งขันของประเทศ และสถาบันเพื่อพัฒนาสังคมชุมชนและท้องถิ่น

4.2.2.2 เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์

1) เป้าหมายการสร้างคนไทยให้มีคุณภาพ

ก. การกำหนดขนาดของอุดมศึกษา จากจำนวนนักศึกษา

(1) กำหนดจากสัดส่วนประชากรวัย 18 – 24 ปี

สถาบันอุดมศึกษาทุกประเภทต้องรับนักศึกษาเข้าเรียนได้ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 28 ของประชากรวัย 18 – 24 ปี หรือจำนวนประมาณ 1,942,000 คน โดยมีสถาบัน อุดมศึกษา ประเภทจำกัดรับทั้งของรัฐและเอกชน สามารถรับนักศึกษาเข้าเรียนได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 20 ของประชากรวัย 18 – 24 ปี หรือประมาณจำนวน 1,369,000 คน

(2) กำหนดจากสัดส่วนนักศึกษาใหม่ต่อจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับสามารถรับนักศึกษาใหม่ จากจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 74 ของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือจำนวนประมาณ 545,300 คน

ข. กำหนดความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา

จากจำนวนประชากรวัย 18 – 24 ปี จำนวน 1,942,000 คน จำแนกตามประเภทสถาบัน ดังนี้

(1) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐจำกัดรับต้องรับนักศึกษาได้ในอัตราไม่น้อยกว่า ร้อยละ 47 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมด หรือจำนวนประมาณ 912,740 คน

(2) สถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่จำกัดรับสามารถรับนักศึกษาเข้าศึกษาได้ในอัตราไม่น้อยกว่าร้อยละ 39 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดหรือจำนวน 757,830 คน

(3) สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องรับนักศึกษาเข้าศึกษาได้ในอัตราไม่น้อยกว่า ร้อยละ 14 ของจำนวนนักศึกษาทั้งหมดหรือจำนวนประมาณ 271,880 คน

ค. การกระจายโอกาสอุดมศึกษาและความเป็นธรรม

(1) กำหนดจากสัดส่วนผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้สำเร็จการศึกษาขั้น พื้นฐานแต่ละจังหวัดต้องเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาทุกประเภท ทุกระดับ ได้อย่างน้อยร้อยละ 60 ของจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาขั้นพื้นฐาน

(2) กำหนดสัดส่วนของนักศึกษาใหม่ของสถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภท จำกัดรับที่มาจากครอบครัวที่มีอาชีพเกษตรกรและรับจ้างไม่น้อยกว่า ร้อยละ 16 และร้อยละ 8 ของนักศึกษาใหม่ระดับอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับ

(3) กำหนดสัดส่วนนักศึกษาใหม่จากระบบโควต้าหรือรับตรงจากเขตบริการ กับการสอบรวมเพื่อคัดเลือกนักศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาเพิ่มขึ้นตามความเหมาะสมของสถาบัน อุดมศึกษาแต่ละแห่ง

ง. การกำหนดคุณภาพที่พึงประสงค์ของบัณฑิต

(1) ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบ มี คุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ภาคภูมิใจในวิชาชีพ มีจิตสำนึกของการเป็นผู้ประกอบการ มีความเป็นผู้นำ และสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่แปรเปลี่ยนได้

(2) ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาชีพ สามารถประกอบอาชีพในสถานประกอบการ มีความรอบรู้ มีความคิดด้านวิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ สามารถพัฒนาประยุกต์แนวทางใหม่ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยสามารถใช้เทคโนโลยีพื้นฐานได้เป็นอย่างดี มีทักษะในการสื่อสาร โดยใช้ภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา ตลอดจนสามารถสร้างงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตนเอง และทำงานในสภาพการทำงานที่เป็นสากลได้

(3) ผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาเป็นผู้มีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่น สามารถทำงานเป็นทีม มีสุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

จ. พัฒนากำลังคนเฉพาะมหาวิทยาลัยของรัฐประเภทจำกัดรับในสาขาวิชาหลัก 3 ด้าน ได้แก่ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์/มนุษยศาสตร์ ในสัดส่วน 45:18:37 ตามลำดับ

2) เป้าหมายด้านการสร้างสรรค์องค์ความรู้

2.1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้รับการฟื้นฟู และก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศ

2.2) สถาบันอุดมศึกษาเป็นที่พึ่งของชุมชนและสังคมในการชี้แนะ เฝ้าระวัง เตือนภัย วิพากษ์วิจารณ์ เพื่อให้สังคม สามารถรับรู้ เข้าใจปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปประกอบการ ตัดสินใจที่ถูกต้อง

2.3) สังคมไทยได้รับการพัฒนาไปสู่สังคมการเรียนรู้ที่สามารถรับรู้ถึงปัญหา และภาวะคุกคามที่จะเกิดขึ้น ทำให้สามารถป้องกัน แก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทัน่วงที

2.4) ปัญหาพื้นฐานด้านโครงสร้างทางสังคมของชุมชนท้องถิ่น ได้รับการแก้ไข โดยการใช้นวัตกรรม กลไก และวิธีการที่มีประสิทธิภาพ

2.5) มีการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ เพื่อลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ และเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศในเวทีโลก รวมทั้งสร้างระบบบริหารจัดการทรัพยากรทรัพย์สินทางปัญญาและองค์กร

2.6) จัดระบบฐานข้อมูลด้านการวิจัยและนักวิจัยทุกสาขาวิชาในแต่ละภูมิภาค

2.7) สถาบันอุดมศึกษาผลิตและพัฒนา นักวิจัยที่มีคุณภาพในสาขาวิชาต่างๆ เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอต่อการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยีชีวภาพ และเทคโนโลยีสารสนเทศ

2.8) สถาบันอุดมศึกษาเพิ่มการผลิตผลงานวิจัยเฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง และมีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ สามารถพิมพ์เผยแพร่ผลงานได้ในระดับสากล

2.9) สถาบันอุดมศึกษามีระบบการประเมินและพัฒนาประสิทธิภาพการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อรองรับการขยายตัวของงบประมาณด้านการวิจัยของประเทศ

3) เป้าหมายด้านการปรับปรุงระบบบริหารจัดการ

3.1) ระบบอุดมศึกษาเป็นระบบที่มีเอกภาพเชิงนโยบายและมีมาตรฐานสากล

3.2) สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งมีความเป็นอิสระ และคล่องตัวในการบริหารจัดการในด้านวิชาการ บริหารงานบุคคล บริหารการเงินและงบประมาณที่โปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

3.3) สถาบันอุดมศึกษา มีโครงสร้างการบริหารที่มีความยืดหยุ่นได้ เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น

3.4) สถาบันอุดมศึกษาไทย มีระบบบริหารจัดการที่มีมาตรฐานในระดับสากล และเอื้ออำนวยให้การบริหารวิชาการและการวิจัยได้รับการยอมรับจากต่างประเทศมากขึ้น โดยมีการร่วมมือในลักษณะเครือข่ายและการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

3.5) สถาบันอุดมศึกษาสามารถใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และได้รับการจัดสรรได้อย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์หลากหลาย รองรับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพและยั่งยืนของชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมีเสถียรภาพทางด้านงบประมาณเพียงพอและเหมาะสมในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

3.6) บุคลากรในสถาบันอุดมศึกษา ได้รับการสร้างและพัฒนา ด้านความรู้ ทักษะ และความเชี่ยวชาญอย่างสอดคล้องกับความต้องการของสังคม และทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก

4.3 ยุทธศาสตร์

ภายใต้วัตถุประสงค์และเป้าหมายหลักดังกล่าว จึงกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนา อุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 - 2549) ดังต่อไปนี้

1) การเสริมสร้างขีดความสามารถของสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพระดับสากลที่สามารถพึ่งพาตนเองได้จากรากฐานของภูมิปัญญาไทย โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการพัฒนามันสมองของประเทศให้สามารถแข่งขันได้กับเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการสร้างพลังทางปัญญาให้แก่ประเทศชาติในการคิด วิเคราะห์ และแก้ไขปัญญา โดยอิงภูมิปัญญาไทยเป็นหลักพร้อมประยุกต์ใช้เทคโนโลยีต่างประเทศอย่างเท่ากัน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว ด้วยการจัดให้มีการบริหารและการจัดการเพื่อส่งเสริมความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของการแข่งขัน การจัดการทรัพย์สินทางปัญญา การประเมินคุณภาพระดับนานาชาติ มีการวิจัยและพัฒนาที่สมดุลทั้งการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ มีการสร้างนักวิจัยที่เพียงพอและมีคุณภาพสูง มีการปฏิรูปการบริหารการวิจัยในระดับชาติ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

2) การเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการที่ยั่งยืนให้กับระบบอุดมศึกษา โดยมุ่งให้ความสำคัญกับวางระบบโครงสร้างพื้นฐานในการจัดการศึกษาให้เพียงพอต่อการรักษาคุณภาพ การจัดการศึกษา และก่อให้เกิดผลผลิตที่เหมาะสมสอดคล้องและตรงตามความต้องการด้วยการเพิ่มอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานการจัดการ โดยเฉพาะ โครงสร้างเทคโนโลยีสารสนเทศ การสื่อสารและโทรคมนาคม การจัดหาครุภัณฑ์ อุปกรณ์ การศึกษา ตลอดจนการเตรียมความพร้อมของการศึกษาขั้นพื้นฐานก่อนที่จะส่งต่อให้อุดมศึกษา แนวทางหลัก คือการปฏิรูปการเรียนการสอนตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 รวมทั้งการส่งเสริมสถาบันการศึกษาเฉพาะทาง

3) การเสริมสร้างศักยภาพการศึกษาให้เกิดความมั่นคงแก่ชุมชนและ ท้องถิ่น โดยมุ่งให้ความสำคัญกับการนำชุมชนและท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางของการสร้างแนวคิดในการปรับปรุงบทบาทและวิธีการจัดการให้สถาบันอุดมศึกษาให้ตอบสนองตรงตามความต้องการในการพัฒนาของชุมชนและท้องถิ่น จึงเป็นการปรับวิถีการปฏิบัติของสถาบันอุดมศึกษา ทั้งในเชิงวิชาการ การจัดการศึกษา การกระจายโอกาสและความเสมอภาค กิจกรรมการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมนิสิตนักศึกษา รวมทั้งแนวคิดในการร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

4) การปฏิรูปการบริหารจัดการระบบอุดมศึกษาเพื่อการยกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมุ่งหมายให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดี มีความโปร่งใส และความร่วมมือ มีการกระจายอำนาจและจัดระบบการตรวจสอบ ระบบการเงินและงบประมาณอุดมศึกษามีเสถียรภาพ และสถาบันอุดมศึกษามีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ กู้มค่าคุ้มประโยชน์ ด้วยการส่งเสริมการบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) การปรับบทบาทของหน่วยงานของรัฐในการกำกับสถาบันอุดมศึกษา การระดมทรัพยากร และการปรับปรุงระบบการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาให้มี ประสิทธิภาพ และทันสมัย

แนวคิดเชิงยุทธศาสตร์

แผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549)

- สังคมไทยที่พึงประสงค์ เข้มแข็ง และดุลยภาพ
- สังคมคุณภาพ
 - สังคมการเรียนรู้
 - สังคมสมานฉันท์

- สร้างคนไทยให้มีคุณภาพ คนดี คนเก่ง และสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
- สร้างองค์ความรู้ เฉพาะด้านอย่างลึกซึ้ง เพื่อการพึ่งพาตนเอง และการแข่งขัน
- สร้างชุมชนให้เข้มแข็ง

1.
สร้างคุณภาพระดับสากลและพึ่งพาตนเองได้ตามภูมิปัญญาไทย

2.
สร้างความแข็งแกร่งให้กับอุดมศึกษาที่ยั่งยืน

3.
สร้างความมั่นคงให้กับชุมชนและท้องถิ่น

4.
ปฏิรูปการบริหารและการจัดการเพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพ

4.4 ความมุ่งหมายและมาตรการสำคัญตามแนวยุทธศาสตร์การพัฒนาอุดมศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างคุณภาพระดับสากลและการพึ่งพาตนเองได้จากภูมิปัญญาไทย

ความมุ่งหมาย มุ่งสร้างความหลากหลายให้เกิดขึ้นในระบบอุดมศึกษา ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาที่มีศักยภาพสูงและมีความพร้อมสามารถพัฒนาตนเองไปสู่มาตรฐานคุณภาพระดับนานาชาติ จะเป็นเฉพาะระดับสาขาวิชาหรือระดับสถาบันก็ได้ ดังนั้นจึงจำเป็นต้องจัดให้มีวิธีการบริหารจัดการเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ ทั้งในระดับรัฐบาลและระดับสถาบัน ซึ่งจะอยู่บนพื้นฐานของการแข่งขัน การระดมทรัพยากรจากในประเทศและต่างประเทศ จัดให้มีการจัดการทรัพย์สินทางปัญญาที่มีประสิทธิภาพ และการกำหนดมาตรฐานการประเมินคุณภาพระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังมุ่ง ส่งเสริมบัณฑิตศึกษาและการวิจัยที่สมดุลทั้งการวิจัยประยุกต์และการวิจัยบริสุทธิ์ ส่งเสริมการสร้าง นักวิจัย และการปฏิรูปการวิจัยระดับชาติ การพัฒนากำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อสร้างนวัตกรรม โดยปรับปรุงแบบและวิธีการจัดการศึกษาให้เกิดความร่วมมืออย่างจริงจังระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับภาคอุตสาหกรรมบนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองทางด้านเทคโนโลยี รวมทั้งการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย โดยให้มีการศึกษาวิเคราะห์และนำภูมิปัญญาท้องถิ่นสู่มหาวิทยาลัย เพื่อจะก่อให้เกิดการพัฒนาในเชิงวิชาการที่นำไปสู่สากลต่อไป

มาตรการและกลไกหลัก

1.1 การจัดระบบการบริหารอุดมศึกษาเพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการยกระดับมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษาสู่ระดับสากล ให้สามารถผลิตและพัฒนากำลังคนที่เป็นมันสมองตอบสนองความต้องการในการเสริมสร้างศักยภาพการแข่งขันของประเทศ

- 1.1.1 ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้พัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษาไปสู่ระดับสากล โดยกำหนดหลักเกณฑ์การสนับสนุนทรัพยากรให้อยู่บนพื้นฐานของการแข่งขันตามศักยภาพและความพร้อมเชิงวิชาการ
- 1.1.2 ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับมหาวิทยาลัยชั้นนำในต่างประเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาาร่วมกันทุกด้าน ซึ่งจะนำไปสู่ความเท่าเทียมกันและการยอมรับร่วมกันทั้ง 2 ฝ่าย
- 1.1.3 ส่งเสริมและสนับสนุนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษาภายในแต่ละภูมิภาคและระหว่างภูมิภาค เพื่อการพัฒนาและยกระดับคุณภาพ ทั้งสถาบัน/มหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชน

- 1.1.4 สร้างระบบการติดตามและประเมินคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับมาตรฐานระดับสากลและเงื่อนไขการจัดสรรทรัพยากรที่ตกลง
- 1.1.5 ส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาให้จัดระบบบริหารที่เอื้อต่อความเป็นเลิศทั้งการบริหารคน บริหารเงิน และบริหารวิชาการ ที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์การพัฒนาของแต่ละสถาบัน
- 1.2 พัฒนาการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาให้มีความสมดุล มีทิศทางที่ชัดเจน สามารถแก้ไขปัญหาและส่งเสริมการพัฒนาประเทศ
- 1.2.1 ส่งเสริมการสร้างศักยภาพและเอกลักษณ์ทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อความเชี่ยวชาญและความเป็นเลิศทางวิชาการเฉพาะสาขา ทั้งในด้านการสอนและการวิจัย โดยแสดงไว้ในวิสัยทัศน์และแผนกลยุทธ์ของสถาบันที่ใช้เป็นกรอบในการสนับสนุนทรัพยากร
- 1.2.2 สนับสนุนการพัฒนาบัณฑิตศึกษาและการวิจัยให้มีคุณภาพระดับนานาชาติ ทั้งในด้านสังคมศาสตร์และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ด้วยการรวมตัวกันเป็นเครือข่ายของสถาบันที่มีความสนใจร่วมกัน
- 1.2.3 สนับสนุนการวิจัยพื้นฐานและการวิจัยประยุกต์ที่สัมพันธ์กับทิศทางการพัฒนาการวิจัยและบัณฑิตศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพัฒนาองค์ความรู้ให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิชาการ และสอดคล้องความต้องการของประเทศ มีเป้าหมายเพื่อการพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาการระดับชาติและระดับนานาชาติ
- 1.2.4 สนับสนุนการผลิตและพัฒนานักวิจัยระดับปริญญาโทและปริญญาเอกในสถาบันอุดมศึกษาที่มีความพร้อมให้สามารถสร้างนักวิจัยรุ่นใหม่ที่มีความรู้และประสบการณ์ด้านการวิจัยระดับสูงในจำนวนที่เพิ่มขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการในการพัฒนาประเทศ
- 1.2.5 ปรับปรุงระบบบริหารการวิจัยของประเทศให้มีการกำหนดนโยบายและทิศทางการวิจัย และการจัดสรรงบประมาณด้านการวิจัยที่สอดคล้องกัน โดยมีระบบการติดตามประเมินผลการวิจัยที่มีประสิทธิภาพ
- 1.2.6 ส่งเสริมการจัดระบบการบริหารทรัพย์สินทางปัญญาในระดับสถาบันให้เป็นกลไกรองรับการพิทักษ์คุ้มครอง การใช้ประโยชน์ และการพัฒนาต่อยอดทรัพย์สินทางปัญญาให้เกิดประโยชน์ต่อสถาบันและประเทศชาติในระยะยาว

1.3 การสร้างสรรค์และส่งเสริมภูมิปัญญาไทยให้เป็นรากฐานของการพัฒนาองค์ความรู้
ในสถาบันอุดมศึกษาที่สามารถพัฒนาไปสู่สากล

- 1.3.1 สนับสนุนการศึกษาวิเคราะห์ และเผยแพร่องค์ความรู้จากรากฐาน วัฒนธรรม วิถีชีวิตและภูมิปัญญาท้องถิ่น ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อพิทักษ์ปกป้องทรัพย์สินทางปัญญาและสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ ภูมิปัญญาไทย
- 1.3.2 ส่งเสริมเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นไปสู่การเรียนการสอนและการวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาทุกด้าน เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมอันเป็นมรดกไทย

1.4 การพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้เป็นกลไกหลักในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ ให้สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยและมีความเหมาะสมอย่างมีประสิทธิภาพ ลดการพึ่งพาคงต่างประเทศและช่วยให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึงเทคโนโลยีที่ช่วยยกระดับรายได้ของประชาชน

- 1.4.1 การพัฒนาศักยภาพการผลิตและพัฒนากำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 1) สนับสนุนการผลิตและพัฒนาครู/อาจารย์ทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ให้มีความรู้ความสามารถในเชิงวิชาการ และการถ่ายทอดองค์ความรู้ตามความต้องการ โดยการประเมินความต้องการทั้งในระยะสั้นและในระยะยาว
 - 2) สนับสนุนการผลิตและพัฒนากำลังคนทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สอดคล้องกับความต้องการในการพัฒนาประเทศ ประเทศทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ โดยให้มีการวางแผนเพื่อปรับปรุงและกระจายการผลิตให้ครอบคลุมสาขาวิชาต่าง ๆ และลดความซ้ำซ้อน
 - 3) เร่งรัดปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของวิทยาศาสตร์สมัยใหม่ เน้นทางด้านเทคโนโลยีการเกษตร ทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม การพลังงาน เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีชีวภาพ เทคโนโลยีโลหะและวัสดุ วิทยาศาสตร์สุขภาพ วิทยาศาสตร์วิศวกรรมศาสตร์ รวมทั้งสังคมศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ
 - 4) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันทั้งในประเทศและต่างประเทศ ในการลงทุนเพื่อจัดการศึกษา การวิจัย การฝึกอบรม ซึ่งเป็นการ

- 5) ต่อยอดองค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีให้ได้มาตรฐานสากลและก้าวทันโลก
- 6) ส่งเสริมการจัดการศึกษาในสาขาวิชาด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่สัมพันธ์เกี่ยวพันให้เกิดการพัฒนาที่มั่นคง บน พื้นฐานการแข่งขันระดับนานาชาติ เช่น กฎหมายเกี่ยวกับทรัพย์สินทางปัญญา และภาษาสากล เป็นต้น

1.4.2 การเพิ่มประสิทธิภาพการวิจัยและพัฒนา การสร้างสรรค์นวัตกรรมเพื่อการพึ่งพาตนเองทางด้านเทคโนโลยี

- 1) ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา และการสร้างสรรค์นวัตกรรม รวมทั้งการพัฒนาต่อยอดและการปรับแปลงเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่ม การขยายผลผลิต และการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ
- 2) ปรับปรุงรูปแบบการบริหารงานวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเพิ่มแหล่งทุนอุดหนุนการจัดการศึกษาที่ ก่อให้เกิดประโยชน์แก่นักวิจัยทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 3) ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งศูนย์พัฒนาความเป็นเลิศเฉพาะด้านเพื่อ พัฒนาศักยภาพกำลังคน ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

1.4.3 การเพิ่มศักยภาพความร่วมมือในการวิจัยและการพัฒนาบุคลากรร่วมกับภาคอุตสาหกรรม

- 1) ส่งเสริมความร่วมมือในการวิจัยและพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีกับภาคอุตสาหกรรม โดยร่วมกันกำหนดปัญหาการวิจัยที่จะทำให้เกิดการเพิ่มผลผลิตหรือลดต้นทุน กำหนดมาตรการ งบประมาณให้ภาคอุตสาหกรรมร่วมลงทุน เพื่อการวิจัยและพัฒนาที่ ชัดเจน โดยที่กระบวนการดังกล่าวจะเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาทั้งปริญญาโทและปริญญาเอกได้ เช่นเดียวกัน
- 2) สนับสนุนการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมครบวงจรที่สอดคล้องกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ร่วมกับสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ทั้งในด้านการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และพัฒนา กระบวนการและวัตถุดิบที่ครบวงจร เช่น การพัฒนาอุตสาหกรรมยานยนต์ เป็นต้น

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : สร้างความแข็งแกร่งทางวิชาการที่ยั่งยืนให้กับระบบอุดมศึกษา

จุดมุ่งหมาย มุ่งสร้างความพร้อมของระบบอุดมศึกษา ให้สามารถปฏิบัติการกิจ ด้วยความภาคภูมิใจ ก่อให้เกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ ให้มีการเพิ่มจำนวนอาจารย์รุ่นใหม่ที่มี คุณ ภาพเข้ามาในระบบอุดมศึกษาให้เพียงพอทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ สื่อสารมวลชนและระบบโทรคมนาคมให้เอื้ออำนวยประโยชน์ในการจัดการ ศึกษา สร้างความสัมพันธ์ระหว่างมหาวิทยาลัยกับ โรงเรียนเพื่อเตรียมความพร้อมของการศึกษาขั้น พื้น ฐาน ปฏิรูปการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษา มีความสมบูรณ์ ทั้งร่าง กาย จิตใจ และสติปัญญา รวมทั้งการส่งเสริมอุดมศึกษาเฉพาะทางให้มีประสิทธิภาพและ คุณภาพ

มาตรการและกลไกหลัก

2.1 สร้างอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณภาพให้เพียงพอกับความต้องการในการพัฒนาการ ศึกษา ระดับอุดมศึกษาทั้งเพื่อทดแทนการเกษียณอายุราชการและเพื่อเพิ่มจำนวนอาจารย์ในระบบอุดม ศึกษา

2.1.1 เพิ่มอาจารย์รุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาทั้งระดับปริญญาโท และปริญญาเอก โดยในระยะสั้นควรปรับระบบการจ้างพนักงานใน สถาบันอุดมศึกษาให้สามารถสร้างแรงจูงใจให้ผู้มีความสามารถจริงเข้าสู่ ระบบอุดมศึกษา และในระยะยาวควรจัดตั้งกองทุนผลิตและพัฒนา อาจารย์ เพื่อจัดสรรทุนศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดย กำหนดเป้าหมายให้เพียงพอและต่อเนื่อง

2.1.2 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาคัดเลือกนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีผลการ เรียนดีเยี่ยมและมีความ พึงพอใจที่จะเป็นอาจารย์หรือนักวิจัย เพื่อ สนับสนุนให้ศึกษาต่อระดับปริญญาโทและเอกอย่างต่อเนื่อง

2.1.3 สนับสนุนให้อาจารย์ปัจจุบัน ได้รับการพัฒนาทางวิชาการทั้งการสอนและ การวิจัยอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสร้างบรรยากาศทางวิชาการให้เกิดขึ้นใน ระบบอุดมศึกษาและเชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เพื่อให้สามารถรักษาอาจารย์ ที่ดีมีคุณภาพไว้ในระบบ

2.1.4 ปรับปรุงหลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณากำหนดตำแหน่งทางวิชาการเพื่อ สร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของคณาจารย์ โดยยังคงรักษา มาตรฐานและคุณภาพไว้ได้

2.2 การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานและสภาพแวดล้อมอุดมศึกษาให้เหมาะสมและทันสมัย

- 2.2.1 จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา และพัฒนาเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศภายในสถาบันและเครือข่ายภายนอกสถาบัน ที่ประกอบด้วยเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา เครือข่ายวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และการสื่อสารโทรคมนาคมอื่น ๆ โดยเน้นการบริหารและการจัดการที่มีประสิทธิภาพให้สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งทุกประเภทสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีต่าง ๆ และเปิดโอกาสให้นักศึกษาสามารถเข้าถึงบริการต่าง ๆ ได้โดยเท่าเทียมกัน
- 2.2.2 จัดหาฐานข้อมูลองค์ความรู้ และสื่อความรู้ประเภทต่าง ๆ บนเครือข่ายเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและตรวจสอบการใช้เครื่องมืออุปกรณ์การศึกษา อาคารสถานที่ ตลอดจนปรับปรุง ซ่อมแซม บำรุงรักษาให้ใช้ประโยชน์ได้ รวมทั้งเร่งรัดดำเนินการก่อสร้างอาคาร จัดหาเครื่องมืออุปกรณ์ให้ครบถ้วนตามแผนพัฒนาที่กำหนด เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาร่วมใช้ประโยชน์จากฐานองค์ความรู้ และสื่อความรู้ประเภทต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ คุ่มค่า ประหยัด และเสมอภาค
- 2.2.3 ส่งเสริมการพัฒนาแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ในสถาบันอุดมศึกษาให้ทันสมัย และพัฒนาระบบการเรียนรู้ด้วยตนเองให้สามารถเชื่อมโยงกันได้ทั้งระบบ เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาและประชาชน
- 2.2.4 ปรับปรุงสภาพแวดล้อมสถาบันอุดมศึกษาทั้งทางด้านกายภาพและการบริหารให้เอื้ออำนวยต่อการปฏิบัติงานที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.3 ความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งด้านหลักสูตร การเรียนการสอน และการปรับปรุงคุณภาพ

- 2.3.1 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษากับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนให้มี คุณภาพมาตรฐานเชื่อมโยงกับการศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยให้สถาบันอุดมศึกษาเปิดโอกาสให้นักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้ามาสังเกตการณ์หรือทดลองเรียนในบางวิชาที่เหมาะสม เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเป็นการเตรียมความพร้อมในระบบการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา

2.3.2 ส่งเสริมความร่วมมือในการพัฒนาครู/อาจารย์ของสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน
ในลักษณะเครือข่ายร่วมกันระหว่างสถาบันอุดมศึกษาและสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานในระดับภูมิภาค

2.4 การปฏิรูปการเรียนการสอนและการขยายบริการการศึกษาที่เหมาะสม

2.4.1 ปรับปรุงรูปแบบการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายแก่ผู้เรียนตามความสนใจ
และความถนัดทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา
ตามอัธยาศัย ที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการเรียนเพื่อรู้วิธีหา
ความรู้

2.4.2 พัฒนารูปแบบและวิธีการสอนให้มีความหลากหลายเหมาะสมกับธรรมชาติ
เนื้อหารายวิชาและระดับการศึกษา โดยเฉพาะในระดับปริญญาตรี ควร
เน้นการสอนที่มุ่งให้เกิดการคิดแบบวิเคราะห์ สังเคราะห์ และทักษะการ
แก้ไขปัญหาตลอดจนทักษะการถ่วงรองความรู้ที่ได้จากการเรียนรู้
ระดับบัณฑิตศึกษาควรเน้นการวิจัยเพื่อพัฒนาและการสร้างองค์ความรู้

2.4.3 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาจัดหลักสูตรให้เป็นแบบบูรณาการที่มีความยืด
หยุ่น มีความหลากหลาย มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย
ตามวิวัฒนาการขององค์ความรู้ที่เป็นสากลอยู่ตลอดเวลา และสามารถ
เชื่อมโยงได้ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษา
ตามอัธยาศัย โดยการพัฒนากลไกและวิธีการเทียบระดับการศึกษาและ
การเทียบ โอนผลการเรียนในทุกระบบการศึกษา เพื่อเป็นการกระจาย
โอกาสอุดมศึกษาให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งการประเมินผลการสอนด้วยวิธี
การที่หลากหลายและนักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมิน

2.4.4 ส่งเสริมการใช้สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียน
สามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง และปรับบทบาทของอาจารย์ให้มีหน้าที่
สนับสนุนและชี้แนะ และให้ความสำคัญต่อผู้เรียนมากยิ่งขึ้น

2.4.5 สนับสนุนการจัดการศึกษาทางไกล โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทั้งเพื่อ
ปริญญาและไม่ประสงค์ปริญญาเพื่อกระจายโอกาสทางการศึกษา และ
องค์ความรู้ ในลักษณะมหาวิทยาลัยเสมือนจริง (Virtual University)
อย่างมีคุณภาพ

2.4.6 สนับสนุนทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาที่มุ่งเสริมสมรรถนะการเรียนรู้ของคณาจารย์ ผู้มีปัญญาเลิศ และผู้ด้อยโอกาส เพื่อช่วยให้นักศึกษาและอาจารย์ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.4.7 ปรับปรุงการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาคณะระดับอุดมศึกษาที่อิงผลการเรียนจากการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหลัก จัดให้มีองค์กรอิสระเพื่อทำหน้าที่ประสานงานและเผยแพร่ข้อมูลการสอบคัดเลือกสู่สาธารณชนด้วยความโปร่งใส เป็นธรรมและรับผิดชอบ

2.4.8 ปรับปรุงแนวคิดการจัดกิจกรรมนิสิตนักศึกษาให้ยึดฐานชุมชนและสังคมเป็นหลัก สร้างให้เกิดความรู้และความเข้าใจในชุมชนและสังคม โดยการฝึกอบรมจิตใจของนิสิตนักศึกษาให้มีคุณธรรม จริยธรรม ความรับผิดชอบต่อสังคม พัฒนาทักษะให้มีจิตสำนึกในการสร้างงานของตนเองควบคู่ไปกับความมั่นคงของชุมชน รวมทั้งการพัฒนาสุขภาพอนามัย และร่างกายของนักศึกษาให้มีความสมบูรณ์ มีบุคลิกภาพที่พึงประสงค์ มีน้ำใจ นักกีฬาและความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน โดยการจัดการกีฬาทั้งเพื่อสุขภาพและการแข่งขันเพื่อความสามัคคี

2.5 การประกันคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา สถาบันอุดมศึกษามีพันธกิจที่ต้องพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถาบันอย่างมีระบบและต่อเนื่องตลอดจนเผยแพร่รายงานเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาแก่สาธารณชนที่สอดคล้องกับเจตนารมณ์และแนวทางของ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ

2.5.1 สนับสนุนการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพที่ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง โดยความร่วมมือของสมาชิกทุกคนในองค์กร ให้สถาบันอุดมศึกษามีอิสระอย่างเต็มที่ในการพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพที่เหมาะสมสอดคล้องกับบริบทและปรัชญาของแต่ละสถาบัน ซึ่งจะนำไปสู่วัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งคุณภาพและเป็นประชาคมวิชาการที่เข้มแข็ง

2.5.2 สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนากลไกการตรวจสอบและประเมินคุณภาพที่มีประสิทธิภาพด้วยมาตรการต่างๆ ที่จัดให้ในระบบการศึกษาของตนเอง การตรวจสอบของหน่วยงานต้นสังกัด การจัดพิมพ์รายงานสาธารณะ เพื่อนร่วมวงวิชาการ วิชาชีพ จากภายนอกและหน่วยงานอิสระที่เกี่ยวข้อง

2.5.3 ส่งเสริมให้การจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและผลการพัฒนาคุณภาพเป็นหลักเกณฑ์สำคัญ

2.5.4 ส่งเสริมการสร้างเครือข่ายการประกันคุณภาพระดับสาขาวิชาและระดับสถาบัน เพื่อให้มีการติดตามความก้าวหน้าด้านการประกันคุณภาพ การเผยแพร่ความรู้ และร่วมมือช่วยเหลือพัฒนาแนวทางการประกันคุณภาพ ให้มีความเป็นสากล

2.6 การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทาง เพื่อให้ส่วนราชการและหน่วยงานรัฐที่มีศักยภาพสามารถจัดการศึกษาฝึกอบรมเพื่อผลิตและพัฒนาบุคลากรสำหรับปฏิบัติงานในองค์กรของตนเองอย่างมีคุณภาพ

2.6.1 กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาเฉพาะทาง ตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานนั้นๆ โดยคำนึงถึงนโยบายและมาตรการศึกษาของชาติ

2.6.2 ให้มีการประเมินสถานภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เป็นการศึกษาเฉพาะทางเกี่ยวกับคุณภาพ มาตรฐาน ความพร้อมและความจำเป็นในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา เพื่อกำหนดแนวนโยบายการส่งเสริมและพัฒนาให้สอดคล้องกับ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

2.6.3 ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันอุดมศึกษา และสถาบันอุดมศึกษาเฉพาะทางในการดำเนินกิจกรรมทางวิชาการ การผลิตและพัฒนากำลังคน การแลกเปลี่ยนบุคลากร การพัฒนาบุคลากร การวิจัย และการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาร่วมกัน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การปฏิรูปการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาเพื่อคุณภาพและประสิทธิภาพ

จุดมุ่งหมาย เพื่อส่งเสริมการบริหารและการจัดการอุดมศึกษาที่โปร่งใส โดยมีส่วนร่วมของประชาคมในองค์กรตามหลักการบริหาร จัดการที่ดี ปรับปรุงบทบาทขององค์กรภาครัฐที่ทำหน้าที่กำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาโดยเน้นการกระจายอำนาจ และกำกับด้วยนโยบายและการประเมินคุณภาพ มุ่งสร้างเสถียรภาพทางการเงินให้แก่ระบบอุดมศึกษา มีการระดมทรัพยากรและปรับปรุงระบบการจัดสรรงบประมาณ เปิดโอกาสให้สถาบันอุดมศึกษาบริหารจัดการทรัพยากร โดยอิสระ คล่องตัวที่สามารถตรวจสอบได้ รวมทั้งปรับปรุงการบริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีคุณภาพและ ประสิทธิภาพ จัดระบบบริหารแบบเครือข่าย รวมถึงการพัฒนาไปสู่มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ

มาตรการและกลไกหลัก

- 3.1 พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดีของระบบอุดมศึกษา
 - 3.1.1 สนับสนุนการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการบริหารในระบบอุดมศึกษาไปสู่ระบบที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีความโปร่งใส ความมีส่วนร่วมของประชาคม และการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ ตามหลักการการ ปกครองที่ดีทั้งในระดับชาติและระดับสถาบัน
 - 3.1.2 ส่งเสริมการพัฒนาภาวะผู้นำเพื่อสร้างวิสัยทัศน์และความสามารถในการบริหารอุดมศึกษาของบุคลากรในระบบอุดมศึกษา เพื่อเป็นแกนนำให้เกิดองค์กรแห่งการเรียนรู้ และความเข้มแข็งขององค์กรวิชาการ
 - 3.1.3 ส่งเสริมการพัฒนาเครือข่ายสถาบันอุดมศึกษาและประชาชน เพื่อพัฒนาความร่วมมือและการแนะนำส่งเสริมให้การดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามภารกิจและทิศทางที่พึงประสงค์สอดคล้องกับความต้องการของสังคม
- 3.2 ปรับบทบาทการบริหารอุดมศึกษาขององค์กรภาครัฐ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพของสถาบันอุดมศึกษา
 - 3.2.1 ชี้คหลักเอกภาพเชิงนโยบายและความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยรัฐควรกำกับเชิงนโยบายและมาตรฐาน สนับสนุนทรัพยากรและติดตามประเมินผล ให้สถาบันอุดมศึกษารับผิดชอบต่อปฏิบัติงานตามภารกิจโดยอิสระ
 - 3.2.2 พัฒนากลไกการบริหารที่ชี้คผลงานเป็นสำคัญ โดยมุ่งเน้นการปรับเปลี่ยนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐและสถาบันอุดมศึกษา ไปสู่ลักษณะของการกำกับตามพันธกิจที่กำหนดปริมาณและคุณภาพที่ชัดเจน
 - 3.2.3 พัฒนากลไกการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษา โดยความร่วมมือของสถาบันอุดมศึกษาทุกฝ่าย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบาย การพัฒนาอุดมศึกษาที่มีคชันีผลการปฏิบัติงานและเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม และให้มีการเผยแพร่ผลงานประเมินต่อสาธารณะ
- 3.3 การระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนาอุดมศึกษาและการสร้างเสถียรภาพทางการเงินในระบบอุดมศึกษา

- 3.3.1 กำหนดบทบาทการลงทุนเพื่อการศึกษาในระดับอุดมศึกษาของรัฐ โดยยึดหลักการให้ผู้ได้รับประโยชน์ต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้มากที่สุด ทั้งนี้ให้คำนึงถึงความเสมอภาคและความเป็นธรรมใน โอกาสของแต่ละกลุ่มบุคคล และผลตอบแทนทางเศรษฐกิจและสังคม จากการลงทุนเพื่อการศึกษาและภาวะเศรษฐกิจของประเทศ
- 3.3.2 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษากำหนดรูปแบบและวิธีการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาจากแหล่งอื่นที่ได้จากการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน เอกชน องค์กร ในการสนับสนุนการจัดการศึกษา นอกเหนือจากค่าธรรมเนียมและค่าหน่วยกิตที่เหมาะสมกับสภาพความพร้อม และความต้องการของชุมชน ท้องถิ่น เชื่อมโยงกับการปฏิบัติการกิจด้วยความเป็นธรรม
- 3.3.3 ส่งเสริมให้รัฐหรือสถาบันการเงินจัดสรรเงินกู้เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำ โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาเอกชนที่มีขนาดเล็กและไม่สามารถพัฒนาด้วยตนเองได้
- 3.3.4 รัฐจัดตั้งกองทุนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อระดมทรัพยากรจากรัฐและสถาบันอุดมศึกษาในการพัฒนาอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนในระยะยาว เพื่อสร้างเสถียรภาพทางการเงินทั้งระบบ
- 3.3.5 รัฐใช้ระบบการจัดสรรงบประมาณแบบเงินก้อน (Block Grant) หรือเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐในลักษณะที่เป็นสูตรสำเร็จ โดยนำค่าใช้จ่ายต่อหน่วยผลผลิตที่เป็นมาตรฐานมาใช้ประกอบการจัดสรรงบประมาณ และให้สถาบันอุดมศึกษาสามารถกำหนดกรอบวงเงินเพื่อเตรียมแผนพัฒนาสถาบัน ได้ล่วงหน้า 3 – 5 ปี โดยอาจปรับเปลี่ยนได้ตามผลผลิตจริงที่ปรากฏ โดยเริ่มจากสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ แล้วพัฒนาไปสู่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ
- 3.3.6 รัฐจัดระบบการติดตามและตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถาบันอุดมศึกษาที่มีความชัดเจน โปร่งใส ทั้งในลักษณะการตรวจสอบผลการดำเนินงาน และการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณ
- 3.3.7 รัฐจัดตั้งกองทุนอุดหนุนนักศึกษาที่ไม่สามารถแบกรับภาระค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา ทั้งในลักษณะเงินทุนการศึกษา คุ้มครองการศึกษาสำหรับ ผู้ด้อยโอกาส และเงินกู้เพื่อการศึกษา ในกรณีเงินกู้เพื่อการศึกษาให้ นักศึกษา

ชำระคืนเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว และมีงานทำ ได้รับเงินเดือนในระดับที่
ต้องเสียภาษีจึงจะชำระคืน โดยผ่านระบบภาษี

- 3.4 การปรับปรุงระบบบริหารของสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพและทันสมัย
- 3.4.1 ปรับบทบาทภารกิจ โครงสร้าง และวิธีการบริหารงานของสถาบันอุดมศึกษาให้สอดคล้องกับแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความคาดหวังของประชาชนที่ประสงค์ให้อุดมศึกษาเป็นขุมปัญญา เป็นผู้ชี้แนะและเตือนสติสังคม โดยสถาบันอุดมศึกษาจะต้องมีอิสระในการบริหาร มีความคล่องตัวในการดำเนินงานที่สามารถตรวจสอบได้
- 3.4.2 สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เป็นส่วนราชการ ปรับปรุงระบบบริหารงานภายในตามแนวทางของสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ ทั้งในด้านการบริหารงาน บริหารคน และบริหารวิชาการ และเตรียมความพร้อมในการพัฒนาไปสู่การเป็นสถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ โดยกำหนดแผนปฏิบัติให้ชัดเจน
- 3.4.3 จัดให้มีการศึกษาจุดที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษาในปัจจุบันและวิเคราะห์ศักยภาพความสามารถในการ ปฏิบัติภารกิจและความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและสังคม เพื่อเสนอแนะการ ปรับปรุงบทบาทและหน้าที่และการบริหารของสถาบันอุดมศึกษา ดังกล่าว ให้เอื้ออำนวยต่อการขยายโอกาสอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาค อย่างมีคุณภาพ
- 3.4.4 สนับสนุนการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารสถาบันอุดมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ และเทคนิคการบริหารรูปแบบใหม่ เพื่อลดต้นทุนการบริหารจัดการ การแลกเปลี่ยนทรัพยากร ทำให้ลดภาระของบุคลากรเพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพ เพื่อร่วมกันผลิตบัณฑิต โดยที่แต่ละสถาบันยังคงมีความอิสระคล่องตัวในการบริหารกิจการภายในของตน เช่น การจัดตั้งสภาเครือข่าย หรือสมาคมเครือข่ายอุดมศึกษา
- 3.4.5 ส่งเสริมการปรับปรุงระบบบัญชีของสถาบันอุดมศึกษาไปสู่ระบบบัญชีต้นทุนอิงฐานกิจกรรม ที่สามารถรายงานค่าใช้จ่ายต้นทุนต่อหน่วย ผลการดำเนินงาน เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงระบบการบริหารที่เน้นผลการดำเนินงาน และการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน

3.4.6 ปรับระบบบริหารงานบุคคลให้สอดคล้องกับมาตรการปรับลดอัตราค่าจ้างภาครัฐ ด้วยการจัดระบบการจ้างพนักงานของมหาวิทยาลัยที่มีประสิทธิภาพ สามารถดึงดูดผู้มีความรู้ความสามารถ ให้อยู่ในระบบอุดมศึกษาได้มากที่สุด

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : เสริมสร้างความมั่นคงและเข้มแข็งให้ชุมชนและท้องถิ่น

จุดมุ่งหมายหลัก จากการปรับแนวคิดในการพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่นำ ชุมชนและสังคมเป็นฐานหลักที่สำคัญในการกำหนดกลไก และมาตรการในการพัฒนา ดังนั้น ความมั่นคงและความเข้มแข็งของชุมชนที่สามารถพึ่งตนเองและมีความมั่นคงในทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม สามารถพัฒนาตนเองให้ไปในทิศทางที่พึงประสงค์ได้ จึงเป็นจุดมุ่งหมายของยุทธศาสตร์นี้ กลไกหลักจึงประกอบด้วย การปรับปรุงวิธีการจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาโดยยึดชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก ทั้งการจัดการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ปรับบทบาทในการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น ตลอดจนการ ส่งเสริมการจัดตั้งสถาบันการศึกษาของท้องถิ่น

มาตรการและกลไกหลัก

4.1 ปรับปรุงรูปแบบและวิธีการจัดการศึกษาให้เป็นการศึกษาเพื่อชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้ชุมชนได้รับการศึกษาอย่างพอเพียงในการดำรงชีพ

4.1.1 ขยายบทบาทของอุดมศึกษาให้เป็นการศึกษาของปวงชน โดยจัดให้มีการศึกษาทางเลือกที่ยึดชุมชนและท้องถิ่นเป็นรากฐานของการพัฒนา ด้วยการวางแผนจัดเตรียมความรู้และทักษะที่เพียงพอต่อการดำรงชีพของผู้เรียน ที่เป็นการสร้างอาชีพ มีความรักถิ่น และร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นให้ยั่งยืนต่อไป

4.1.2 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนานวัตกรรมในการให้บริการด้านการศึกษาและฝึกอบรมที่มีความหลากหลายตามสภาพแวดล้อม ทรัพยากรและความต้องการที่แตกต่างกันของชุมชน และท้องถิ่น ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย โดยคำนึงถึงความสามารถและโอกาสในการเข้ารับบริการของชุมชนและท้องถิ่น

4.1.3 ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในวิถีชีวิต เพื่อให้ทั้งอาจารย์ นิสิต นักศึกษา และชุมชน มีความรู้ความตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรม มรดกทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญา เพื่อนำไปสู่การสืบสานและสร้างสรรค์ ต่อไป

- 4.1.4 ปรับแนวคิดและกลไกในการกระจายโอกาสอุดมศึกษาไปสู่ภูมิภาค ด้วยการสร้างความร่วมมือระหว่างสถาบันในภูมิภาค พัฒนาระดับสถาบัน อุดมศึกษาในภูมิภาค โดยความร่วมมือและรับผิดชอบร่วมกันทั้งสถาบัน อุดมศึกษาและชุมชน
- 4.1.5 พัฒนาวิทยาเขตสารสนเทศที่ดำเนินการอยู่แล้วให้สามารถเตรียมความพร้อม ทั้งด้านอาคารสถานที่ บุคลากร และสาธารณูปโภค เพื่อการจัดการศึกษา อย่างมีคุณภาพตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นและผู้ด้อยโอกาส
- 4.2 ส่งเสริมการศึกษาเพื่อสืบสานและสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม
- 4.2.1 ส่งเสริมการศึกษาด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้คนไทยมีความเข้าใจ และเห็นคุณค่าในความงดงามของศิลปและวัฒนธรรมที่เกิดจากสร้างสรรค์
- 4.2.2 ของมนุษย์ บ่มย้อมจิตใจให้อ่อนโยน ทำให้มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รู้จัก ห่วงแทน ตระหนักในคุณค่าและพร้อมที่จะสืบสานและสร้างสรรค์ศิลป วัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่ตลอดไป
- 4.2.3 ส่งเสริมการจัดการศึกษา ค้นคว้า วิจัย และฝึกอบรมในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง กับศิลปะและวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทยในชนเผ่าต่างๆ ตลอดจนงานอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม และภาษาพื้นเมืองถิ่นต่างๆ ใน ประเทศไทย รวมทั้งสถาปัตยกรรม ช่างสิบหมู่ โดยให้มีการจัดการเรียน การสอนและการฝึกอบรมที่หลากหลายตามความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 4.2.4 พัฒนามาตรฐานวิชาชีพและวิชาการด้านศิลปะไทยเพื่อการอนุรักษ์และการ สร้างสรรค์ให้พัฒนาสืบไป
- 4.3 ส่งเสริมการศึกษาเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูสิ่งแวดล้อม
- 4.3.1 สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทั้งด้านเนื้อหาสาระและกระบวนการ ของธรรมชาติ เพื่อความอยู่ดีมีสุขอย่างยั่งยืนของชุมชนและท้องถิ่น และสามารถประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์ในการพิทักษ์ ธรรมชาติ และ สิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
- 4.3.2 สร้างสำนึกและขีดความสามารถให้แก่ชุมชนและท้องถิ่นให้มีส่วนร่วมใน การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและจัดการสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของชุมชนและท้องถิ่นเป็นหลัก

- 4.4 ส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 4.4.1 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนจากรัฐ
- 4.4.2 ส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนาบุคลากร การบริหารจัดการ การวางแผนพัฒนา ตลอดจนความร่วมมือในการศึกษาวิจัยที่เกิดประโยชน์ร่วมกัน
- 4.4.3 สนับสนุนการสร้างเครือข่ายของสถาบันอุดมศึกษาเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยมีการศึกษาวิเคราะห์และกำหนดรูปแบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง
- 4.5 เสริมสร้างความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น
- 4.5.1 สร้างฐานข้อมูล และเครือข่ายข้อมูลข่าวสาร และความรู้ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพในท้องถิ่น ให้มีลักษณะที่ดึงดูดความสนใจ ช่วยให้เข้าใจได้ง่าย และชุมชนสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย
- 4.5.2 สนับสนุนการนำความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมไปถ่ายทอดสู่ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อเพิ่มรายได้ และสามารถช่วยเหลือตนเองได้อย่างต่อเนื่อง
- 4.5.3 ส่งเสริมความร่วมมือกับส่วนราชการหรือองค์กรอิสระอื่น เพื่อการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันเพื่อมิให้เกิดความซ้ำซ้อน โดยคำนึงถึงบทบาทและภารกิจที่แท้จริงของสถาบันอุดมศึกษา
- 4.5.4 ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านการเมืองและการปกครองแก่ชุมชนและท้องถิ่นเพื่อให้สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมและเสริมสร้างประสิทธิภาพ คุณภาพ ของการดำเนินการทางการเมืองอย่างสอดคล้องกับแผนพัฒนาด้านการเมืองของประเทศตามรัฐธรรมนูญ

5. การแปลงแผนไปสู่การปฏิบัติ

การนำวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และยุทธศาสตร์ หรือกรอบนโยบายการพัฒนาอุดมศึกษาในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) ไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดขั้นตอนและกลไกการดำเนินงานสำหรับสถาบัน อุดมศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

5.1 การจัดทำรายละเอียดของแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา

5.1.1 การจัดทำแผนพัฒนาอุดมศึกษาระดับภูมิภาค จากการประชุมระดมสมองผู้เกี่ยวข้องในภูมิภาคต่าง ๆ พบว่าความต้องการและความพร้อมของการศึกษาระดับอุดมศึกษาในภูมิภาคต่าง ๆ นั้น มีความแตกต่างกัน การจัดการให้สถาบันอุดมศึกษาแต่ละแห่งร่วมมือกันเพื่อแบ่งสรรหรือประสานการให้บริการ จำเป็นต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่ขั้นวางแผน จึงจัดให้สถาบัน

อุดมศึกษาทุกแห่งในแต่ละภาครวมตัวกันประชุมหารือร่วมกันว่าจะมีกลไกในการประสานเครือข่ายตั้งแต่การวางแผนการจัดการศึกษา การใช้ทรัพยากร การวิจัย หรือการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์

การพัฒนาอุดมศึกษาประการใดบ้าง หลังจากนั้นมหาวิทยาลัย/สถาบันต่าง ๆ ก็จะกลับไปทำแผนยุทธศาสตร์ของตนเองตามแนวทางที่กำหนดเพื่อเสนอทบวงมหาวิทยาลัยต่อไป

5.1.2 การวิเคราะห์และบูรณาการแผนยุทธศาสตร์ระดับสถาบัน ระดับภูมิภาค และระดับประเทศ ทบวงมหาวิทยาลัยโดยคณะกรรมการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545 – 2549) จะร่วมกันพิจารณาเป้าหมายและกลยุทธ์ของ การพัฒนาอุดมศึกษาในระดับสถาบัน และระดับภาค ประมวลไปสู่ระดับประเทศ โดยพิจารณาจากเป้าหมายการผลิตและพัฒนากำลังคน การวิจัย และบทบาทอื่น ๆ เปรียบเทียบกันระหว่างภูมิภาคต่างๆ เพื่อปรับปรุงแผนการดำเนินงานให้เกิดความเสมอภาคและสอดคล้องกับแนวนโยบายที่กำหนด นอกจากนั้น ยังจำเป็นต้องวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายด้วยเงื่อนไขของงบประมาณที่จำกัด แล้วจึงสรุปเป็นแผนพัฒนาการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศต่อไป

5.2 การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ

ในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ระดับสถาบันจำเป็นต้องกำหนดข้อมูลหลัก ที่สถาบันอุดมศึกษาต้องวิเคราะห์และวางแผนไว้ในอนาคต เช่น จำนวนนักศึกษาในสาขาวิชา และระดับการศึกษาต่าง ๆ จำนวนผู้สำเร็จการศึกษา อัตราการมีงานทำ และการศึกษาต่อ จำนวนบุคลากร อัตราการใช้ประโยชน์จากอาคารสถานที่และเครื่องมืออุปกรณ์ต่าง ๆ เป็นต้น การทำแผนไปสู่การปฏิบัติจึง

เป็นการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานในช่วงปีต่าง ๆ เพื่อประกอบการขอจัดสรรงบประมาณแผ่นดิน โดยมีขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้

5.2.1 การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เป็นการแปลงแผน 5 ปี ไปสู่แผนปฏิบัติการประจำปี หรือแผนกิจกรรมประกอบการขอจัดสรรงบประมาณประจำปีที่แสดง เป้าหมาย ดัชนีวัดความสำเร็จ เงื่อนไขและกลไกการบริหาร/จัดการ ซึ่งทั้งหมดจะอยู่ในอำนาจ หน้าที่ของสภามหาวิทยาลัย/สถาบัน

5.2.2 การติดตามผลการดำเนินงาน สถาบันอุดมศึกษาควรมีระบบการติดตามผลการดำเนินงานที่เชื่อมโยงกับระบบการติดตามประเมินผลของทบวงมหาวิทยาลัยที่ต้อง รายงานดัชนีความสำเร็จที่สำคัญเป็นระยะ ๆ

5.2.3 การปรับแผน 5 ปี ในการดำเนินการหากพบปัญหาอันเนื่องมาจากเหตุอื่น ๆ ภายนอกที่ไม่สามารถควบคุมได้จำเป็นต้องปรับแผนการดำเนินงาน ให้เป็นอำนาจของสภามหาวิทยาลัย/สถาบันที่จะพิจารณา แล้วแจ้งผลให้ทบวงมหาวิทยาลัยทราบ โดยทั่วไปจะมีการปรับแผนเมื่อเริ่มปีที่ 3 ของแผน

5.3 การประเมินผลแผน

การประเมินผลแผนจะกระทำเมื่อเริ่มปีที่ 3 ของแผน โดยทบวงมหาวิทยาลัยจะแต่งตั้งคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ทำหน้าที่ประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาตามแผนยุทธศาสตร์และแผนปฏิบัติการของสถาบันอุดมศึกษา แล้วรายงานต่อคณะกรรมการ ทบวงมหาวิทยาลัย และเผยแพร่ต่อสาธารณชนต่อไป

ประวัติผู้เขียน

- ชื่อ : นายธีรยศ ฤกษ์ อุดมมณีชนกิจ
- วันเดือนปีเกิด : 25 เมษายน พ.ศ. 2516
- ที่อยู่ปัจจุบัน : 303/132 ซ.5/8 ต.ทุ่งสองห้อง อ.หลักสี่ จ.กรุงเทพฯ 10210
- ประวัติทางการศึกษา :
- 2531 – 2534 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวัดราชาธิวาส
- 2534 – 2538 ปริญญาตรีวิศวกรรมศาสตร์ สาขาวิศวกรรมโทรคมนาคม
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
- ประวัติการทำงาน :
- 2538 วิศวกรส่วนบริการลูกค้า
บริษัท ไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สาขาลำปาง
- 2540 วิศวกรอาวุโสส่วนบริการลูกค้า
บริษัท ไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สาขาลำปาง
- 2541 รักษาการหัวหน้าหน่วยบริการลูกค้า
บริษัท ไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สาขาลำปาง
- 2542 รักษาการผู้จัดการแผนกบำรุงรักษาสายกระจาย
บริษัท ไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สาขาลำปาง
- 2543 หัวหน้าหน่วยบำรุงรักษาสายกระจาย จ.ลำปาง
บริษัท ไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สาขาลำปาง
- 2544 เจ้าหน้าที่ประสานงานภาครัฐ
บริษัท ไทยเทเลโฟนแอนด์เทเลคอมมิวนิเคชั่น จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่
- ปัจจุบัน ผู้ควบคุมงาน โครงการติดตั้งเอดีเอสแอล
บริษัท โนเกีย (ประเทศไทย) จำกัด